

Stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning. Innspill fra DMMH

Tekst etter styrets behandling 7.6. 2016 og styreleders gjennomgang 17.6.

Spørsmål 1

Hva ser dere som de viktigste utfordringene i styrets arbeid for å fremme høyere kvalitet i utdanningen? I teksten over har jeg trukket frem fem faktorer jeg mener er avgjørende for god utdanningskvalitet. Er dere enige i at dette er sentrale faktorer, og hvorfor/hvorfor ikke? Er det noe vesentlig dere mener mangler i listen?

Svar:

Vi er enige i at de fem faktorene er sentrale faktorer. Vi mener at dette standpunktet ikke krever noen ytterligere begrunnelse i denne høringsrunden. Faktorene kan grupperes noe annerledes, og utvides slik statssekretær Bjørn Haugstad gjorde det under UHRs møte 20. mai. Det er den faktiske etterlevelsen av slike allment aksepterte faktorer som kan være utfordringen. Vi viser også til våre svar på spørsmålene 2 - 10. Vi viser også til vår årsrapport av 15.3.2016 og særlig kapitlet om sektormål 1 «Høy kvalitet i utdanning og forskning».

Noen kommentarer til faktorene ut over tilslutningen ovenfor:

Høye ambisjoner på barnehagelærerstudentenes vegne handler bl.a. om masterambisjoner.

Aktiviserende og varierte læringsformer kan utfordres av trange økonomiske rammer.

Kvalitetskultur og tydelig utdanningsledelse er viktig, men kan komme noe til kort i møtet med inntakskvaliteten for barnehagelærerutdanningen spesielt, men også i UH-sektoren generelt pga. den store økningen i antallet studenter. Det er viktig å drive et kvalitetssikringsarbeid som ligger i forkant og som ikke bare konstaterer avvik i etterkant. Ved DMMH er formalisert utdanningspedagogisk arbeid og stipend til lærere for at de skal få arbeide en kortere periode i praksisfeltet (for vårt vedkommende vil det si barnehagen), viktige tiltak.

Det kan være utfordrende å integrere bachelorstudenter i det akademiske fellesskapet. Det er lettere på masternivå. Det kan være etisk utfordrende å trekke inn bachelorstudenter i noen deler av forskningen om barn når/hvis de ikke har nok opplæring i metode og vitenskapsteori. Det er en viktig målsetting å få det til.

DMMH har godt samarbeid med barnehageeier Trondheim kommune og private barnehageeiere, og vi tilbyr tilpassede videreutdanningstilbud. Det er en utfordring at de barnehageansatte har lite rom for å delta i opplæringsaktivitet og annen faglig aktivitet på høgskolens campus. Vi leverer til et hardt presset felt, både arbeidsmessig og økonomisk.

Når det gjelder faktoren «helhetlige studieprogram», som ble nevnt på UHRs møte 20. mai og dialogkonferansen med de private UH-institusjonene 8. juni, så er faktoren viktig, men ikke så utfordrende for profesjonsutdanninger som følger en rammeplan.

DMMHs situasjon og erfaring gjør at vi ser verdien av spesialiserte institusjoner.

Å definere kvalitet er alltid et diskusjonstema. Ved barnehagelærerutdanningen innebærer definisjon av kvalitet at man må stille spørsmål ved om kvalitet til barnets beste og til samfunnets beste er det samme.

Mindre tid brukt på rapportering vil over tid kunne frigjøre tid til annen aktivitet som er mer direkte rettet mot heving av kvaliteten i utdanningen.

Spørsmål 2

Hvordan følger styret opp at fagmiljøene har høye ambisjoner på studentenes vegne, jf. også mangfoldet i studentpopulasjonen? Hvordan følges studieprogrammer og fagområder med dårlige resultater opp fra styrets og ledelsens side?

Svar:

DMMH har et kvalitetssikringssystem hvor alle utdanninger og emner undersøkes etter en fastsatt rulleringsplan. (I skrivende stund er denne ikke på plass for masterutdanningen som starter høsten 2017.) I tillegg kan vi gjennomføre undersøkelser som retter seg mot forhold som Kvalitetssikringsorganet eller Høgskolestyret mener bør undersøkes særskilt, og vi har en internettportal for spontane innspill. Høgskolestyret mottar og behandler årlig en kvalitetsrapport. Styret mottar og behandler også rapporter fra Skikkethetsnemnda og Læringsmiljøutvalget. Styret selv tilsetter i lederstillinger og i faste vitenskapelige stillinger. DMMH reviderer alle studieplaner årlig. Større endringer av studieplaner og nye studieplaner fastsettes av styret selv. Styret har dessuten vedtatt en ambisiøs masterstrategi som uttrykker høye ambisjoner på studentenes og barnehagens vegne.

Det er gjerne enklere å følge opp studieprogrammer, fagområder og studenter ved en liten høgskole. Se også svaret på spørsmål 5.

Spørsmål 3

Hva er det viktigste deres institusjon kan gjøre på egenhånd og i samarbeid andre, for å styrke utdanningen? Hvordan kan dere fremme kvalitet gjennom tettere allianser med utenlandske miljøer og integrere utdanning bedre i det internasjonale samarbeidet?

Svar:

På egenhånd kan vi vektlegge vår spesialisering som barnehagelærerutdanningsinstitusjon. Barnehagelærerutdanningen kan potensielt både styrkes og svekkes ved å fusjonere med store institusjoner med grunnskolelærerutdanning hvor grunnskolelærerutdanningen har høyere status, bedre økonomi og mer oppmerksomhet enn barnehagelærerutdanningen i og utenfor institusjonen.

Innenfor barnehageledelse har vi vært en drivende kraft for å få etablert et internasjonalt forskernettverk, opprettet i forbindelse med NFR-prosjektet Management for learning. Vi deltar også i andre internasjonale nettverk og konferanser.

Akkreditering av våre masterutdanninger forutsetter internasjonalt samarbeid.

Våre bachelorstudenter kan i tråd med rammeplanen velge internasjonalt semester som fordypning, og vi må få studentutveksling og faglig samarbeid til å henge bedre sammen.

Vi bør utvikle flere engelskspråklige tilbud, og da på masternivå.

Spørsmål 4

Hva er deres viktigste strategiske grep for å sikre god relevans og en fremtidsrettet høyere utdanning som forbereder studentene på et arbeidsliv i kontinuerlig omstilling?

Svar:

Et grep er stillingsutlysninger og tilsetninger med vekt på både kunnskap om barnehagen og akademisk formalkompetanse. Et annet grep er masterstrategien vår hvor vi vil tilby relevant utdanning.

Vår master i barnehageledelse med oppstart i 2016 vektlegger endring og endringsprosesser. Øvrige mastere med ønsket oppstart i 2017 er master i spesialpedagogikk med vekt på tidlig innsats, master i barnehagekunnskap og master i barnekultur og kunstpedagogikk. Høy utdanning skaper normalt bedre forutsetninger for både å takle og å initiere nødvendig og ønsket forandring.

Vi arbeider for å tilby utdanning til barnehagelektor, og det er viktig at det blir stillinger for disse i barnehagesektoren.

Praksisstipend for våre lærere som vil jobbe en kortere periode i barnehagen, styrker også utdanningens relevans. Vårt forsknings- og utviklingsarbeid er praksisorientert.

Se også svaret på spørsmål 5.

Spørsmål 5

Hva er deres viktigste tiltak for å øke gjennomføring og redusere frafallet i høyere utdanning, tatt i betraktning en stadig mer sammensatt studentgruppe?

Svar:

Vi har høye krav til studentene uavhengig av poengsummer ved opptak. Vi deler studentene i klasser på ca. 30-35 studenter. Noen lærere har funksjon som kontaktlærere for mindre studentgrupper, og en lærer koordinerer hele kontaktlærerordningen. Vi har praksisveiledere (blant høgskolens lærere) som følger opp studentene i praksis, i tillegg til den oppfølgingen studentene får fra praksislæreren (som er barnehagelæreren som mottar studenter i praksis). Generelt sett har vi en tett oppfølging av studentene.

Vi skal gjennomføre «Gutter som slutter»-prosjektet (et treårig longitudinelt forskningsprosjekt) for å få mer kunnskap om og dermed kunne jobbe bedre med å redusere frafallet blant menn i barnehagelærerutdanningen.

I markedsføringen prøver vi å være tydelige på at studiet er krevende.

Spørsmål 6

Hvilke tiltak bruker institusjonen for å styrke undervisningskompetansen til deres ansatte? Hvordan kan utdanning vektlegges tydeligere ved rekruttering og i meritteringen av fagpersonalet?

Svar:

Vi tilbyr egen utdanning i UH-ped og veiledningsutdanning. Vi gjennomfører fagdager hvor det også legges vekt på undervisning. På siste fagdag var tema klasseledelse og konflikthåndtering. Vi har utviklet en ny kompetansehevingsplan for alle ansatte hvor noen tiltak retter seg mot alle, men hvor det i stor grad differensieres mellom ulike ansattegrupper. For de vitenskapelig tilsatte skilles det mellom tiltak som skal styrke FoU og tiltak som skal styrke undervisningen.

Vi avholder prøveforelesninger før tilsetting.

Ansatte kvalifiserer seg til førstelektor og dosent, og ikke bare til førsteamanuensis og professor. Kriteriene til bruk i lokale lønnsforhandlinger for perioden 2016-2018) sier at lønnsforhøyelser gis til medarbeidere som blant annet kan vise til systematisk vurdering og utvikling av undervisning og veiledning.

Spørsmål 7

Jeg ber om eksempler på utdanningstilbud eller utdanningsopplegg med særlig god kvalitet eller gode resultater (faglig innhold, organisering, tverrfaglighet, innovasjon, evaluering/vurdering etc.) med en kort begrunnelse for hvorfor dette er et godt eksempel. Jeg setter også pris på eksempler på studietilbud hvor det ble avdekket sviktende kvalitet, men hvor man lyktes med å løfte kvaliteten.

Svar:

Styrerutdanningen er et eksempel. Med bakgrunn i UDiRs kravspesifikasjon har DMMH utviklet Styrerutdanningen i Midt Norge med svært god søkning. To uavhengige evalueringer bestilt av UDiR viser at DMMH har laget et studium som holder høy faglig kvalitet. Studentene fremhever særlig nærheten til, og forståelsen av sentrale lederutfordringer som styrere i barnehagen har. Den faglige kvaliteten til de som underviser på studiet, blir også nevnt som svært god. På bakgrunn av erfaringene med Styrerutdanningen har også DMMH utviklet en egen Master i ledelse i barnehagen som starter opp i august 2016. Her har vi et meget høyt søkertall, 120 stk.

DMMH tilbyr tre utdanningsløp, kalt profiler, i tillegg til det vi kaller hovedmodellen for barnehagelærerutdanning. Profilene har et mer spisset fokus. Dette bidrar til en gruppeidentitet med en sterkere følelse av tilknytning og tilhørighet for studentene. Vi velger å nevne to av dem:

Studentene på den kunstfaglige profilen har en felles plattform i form av at de har et forhold til et av kunstfagene. Kunstfaglige utøvere har behov for å skape og uttrykke seg. Dette fremmer engasjement i læringssituasjoner og klassemiljø. Den kunstfaglige profilen har også vært preget av stabilt lærerteam. Dette gir god forutsigbarhet og et bedre læringsmiljø. Ved å samarbeide over tid har man klart å etablere gode praksiser innad i klasseteamene, som blant annet har resultert i gode tverrfaglige prosjekter/undervisning. En annen faktor som er verdt å trekke frem her, er nærheten til studentene. Et av flere momenter som bidrar til nærhet på den kunstfaglige profilen, er det faktum at faglærerne er samlokalisert i et nybygg med mange spesialrom. Dette bidrar til flere uformelle møter med studentene, og studentene har gode fysiske rammebetingelser i form av rom og utstyr. DMMH har utviklet og fått akkreditert en master i barnekultur og kunstpedagogikk.

Den naturfaglige profilen gjennomfører en utendørs teaterfestival, barnehageovertakelse og vinteraktivitetsuke. Det som er gjennomgående for alle disse aktivitetene / temaene er at de er praksisnære, og mange barnehager kommer for å bruke/se på det ferdige produktet. Fagene preges av et sterkt tema.

Teaterfestivalen er laget slik at vi først jobber med å skape rom/bygge lekeapparater av naturmaterialer (naturlekeplass) blant annet for å øve opp studentenes ferdigheter i å jobbe praktisk med redskaper og materialer, samt å få øving i å jobbe utendørs over lengre perioder. Når de ulike rommene er skapt, blir neste steg å skape en historie til stedet som i neste omgang skal dramatiseres. Deretter blir barnehager invitert til å se de ferdige forestillingene samt leke i «kulissene» som er skapt. Selve dramatiseringen fungerer da som en impuls for å forsterke barns leketrang. Selve forestillingene er også eksamen, hvor studentene får gruppekarakter på forestillingene som etterfølges av en muntlig gruppesamtale.

Barnehageovertakelse er i korthet at studentene i andre årskull er to uker på en barnehage. Klassen er fordelt på to barnehager. Den første uka er de i barnehagen og blir kjent med barnegruppa og forbereder pedagogisk innhold til uka etter. Uke 2 tar de over avdelingene. Dette betyr at studentene opplever at de har ansvaret, og det er i liten grad andre ansatte til stede (de er i nærheten på barnehagen). Alle handlinger gir konsekvenser, det er ingen som dekker deg. Dette gir en realistisk læringssituasjon / praksissituasjon.

Vinteraktivitetsuka handler om å lage et utendørs vinterlekelandskap for barn. Ski, aking, bygging, estetikk, naturfag, fysisk aktivitet, pedagogikk kommunikasjon, samarbeid, planlegging og organisering mot et konkret mål er stikkord i denne sammenheng.

Vi nevner også deltidsutdanningen og arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) hvor vi rekrutterer motiverte studenter med erfaring fra praksisfeltet.

Spørsmål 8

Hva mener dere er de viktigste utfordringene nasjonalt for å løfte kvaliteten i norsk høyere utdanning?

Svar:

Det er en nasjonal utfordring / problem at det i så stor grad er FoU som er rekrutteringsgrunnlag og meritteringsgrunnlag i institusjoner som først og fremst bør være utdanningsinstitusjoner. Dette gjelder både universiteter og høyskoler. Likeverdighet for de to stolpene forskning og undervisning er viktig.

Økonomi er alltid en utfordring, selv om det ikke alltid er en direkte sammenheng mellom økonomi og kvalitet. Den dårligere finansieringen av BLU sammenlignet med GLU selv om utgiftsnivået er sammenlignbart, er imidlertid helt klart en utfordring for barnehagelærerutdanningen.

Det er viktig å bygge sterke relasjoner i studentgruppa og mellom studenter og lærere.

En høyskole som DMMH opplever at det er en utfordring at vi har for lite ressurser til FoU, blant annet meritterende FoU for høyskolelektorer.

Ved barnehagelærerutdanningen er studentrekrutteringen en viktig utfordring, og denne må løses på andre måter enn ved økt markedsføring. Vi rår ikke selv over disse løsningene.

Spørsmål 9

Har dere synspunkter på hvordan departementets styring og virkemidler kan utvikles for å stimulere til kvalitet?

Svar:

Mer dialog mellom faglig kompetente kontaktpersoner i departementet og fagmiljøene. Mer forutsigbarhet i Udirs oppdragstildeling. Oppbyggingen av Udir har ført til mer avstand til departementet.

Det bør ikke kuttes i økonomisk tildeling for å oppnå lokal avbyråkratisering mens bestillingene fra sentralt hold ikke minsker.

Styr i retning 3+2 eller 5 år også for barnehagelærere, dvs. utdanning til barnehagelektor.

Spørsmål 10

Ser dere behov for justeringer i nasjonale rammevilkår, lover eller forskrifter for å legge bedre til rette for kvalitetsutvikling i høyere utdanning, og i så fall hvilke?

Svar:

Like god finansiering for BLU som for GLU.

BLU er sterkt politisk styrt gjennom rammeplanen. Vi burde hatt større frihetsgrader når det gjelder oppbyggingen av utdanningen. Oppbyggingen av studiet er krevende og fordrer mye fagadministrativ koordinering.